

Recenze: Informační systémy v podnikové praxi

Sodomka, P.: Informační systémy v podnikové praxi. Computer Press, Brno, 2006, ISBN 80-251-1200-4, 352 stran, náklad neuveden, cena 499 Kč/749 Sk.

Autor knihy Ing. Petr Sodomka, Ph.D., je odborným asistentem na Fakultě managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Působí také jako předseda Centra pro výzkum informačních systémů, odborné sekce České společnosti pro systémovou integraci. Specializuje se na výzkum a poradenskou činnost v oblasti podnikové informatiky a je vedoucím projektu Laboratoře podnikové informatiky. Je dlouholetým spolupracovníkem vydavatelství Computer Press a odborným garantem mezinárodní konference Svět informačních systémů. V roce 2006 získal za svou přednáškovou a publikační činnost ocenění Microsoft Most Valuable Professional. Široké aktivity autora jistě ovlivnily vznik této přehledové publikace.

Kniha je velmi přehledně rozdělena do šesti kapitol a doplněna přílohami. První kapitola (*Od sběru informací k učící se organizaci*) seznamuje se základními pojmy a koncepcemi, od informace jako hlavního zdroje podnikání, přes učící se organizace, procesní řízení až po informační strategie v procesně řízené organizaci. V druhé kapitole (*Teorie a praxe podnikových informačních systémů*) se autor zaměřuje na otázky typu jak budovat podnikový informační systém, jak a v čem informační systém podporuje konkurenceschopnost podniku a jak se klasifikují podnikové informační systémy. Třetí kapitola (*Plánování a řízení podnikových zdrojů*) se věnuje systémům ERP (*Enterprise Resource Planning*), a to od jejich definování, přes zajímavosti z historie jejich vývoje až po charakteristiky světového a českého trhu se systémy ERP. Obsahem čtvrté kapitoly (*Řízení výro-*

by a dodavatelského řetězce) jsou poznatky o automatizaci výrobního procesu, přehled řídicích principů a metod, využití modelování, simulace a optimalizace. Další část této kapitoly mluví za hranice vlastní firmy a věnuje se řízení externích procesů prostřednictvím metod správy dodavatelských řetězců (*Supply Chain Management – SCM*). Autor se zaměřuje na základní koncepce SCM a využití moderní techniky v dodavatelském řetězci. Pátá kapitola (*Řízení vztahů se zákazníky*) je věnována zejména systémům CRM (*Customer Relationship Management*). Popisuje vývoj od marketingových systémů k moderní koncepci CRM, strategická pravidla, systém CRM jako součást architektury podnikového informačního systému, charakteristiku světového a vývoj českého trhu s CRM. V šesté kapitole (*Manažerské informační systémy*) jsou analyzovány vztahy mezi transakčními a analytickými systémy, vývoj systémů MIS (*Management Information System*), možnosti informačních systémů a informační a komunikační techniky při zvyšování výkonnosti a hodnoty podniku, podpora konceptu Balanced Scorecard a vývoj českého trhu s těmito systémy. Obsahem příloh jsou tři užitečné seznamy: *Použité literární zdroje, Seznam zkratk a specifických pojmů a Rejstřík*.

V současnosti je těžké si představit život bez výpočetní techniky a informačních systémů. Informační systémy ovlivňují základní fungování podniku a jsou součástí aktivní podpory podnikové strategie. Autor se v knize zabývá důležitými otázkami vybudování a provozu podnikového informačního systému z hlediska praxe. Při výkladu vyváže-

ně skloubil zásady manažerských koncepcí a možnosti odpovídajících informačních systémů. Celý text je provázen mnoha přehlednými a názornými obrázky, schémata a tabulkami, které čtenáři usnadňují zvládnutí textu. Vysvětlení koncepcí a problémů podnikových informačních systémů je ilustrováno množstvím příkladů a případových studií. Kniha klade důraz na české podnikové prostředí a zdůrazňuje lokální specifika budování informačních systémů v našich podmínkách. Z českých podniků jsou v knize citovány např. Škoda Praha, I. D. C. Holding, Rodinný pivovar Bernard, Siko koupelny, Roltechnik, Buzuluk Komárov atd. Autor také nabízí porovnání s historickou Baťovou učící se organizací a Baťovým informačním systémem.

Nová kniha Petra Sodomky je významným zdrojem aktuálních odborných informací z oblasti podnikových informačních systémů jak pro podniky a jejich pracovníky, tak pro studenty ekonomických a technických vysokých škol. Knihu lze označit za přehledovou příručku. Jde o publikaci, k níž se čtenář bude stále vracet, bude rozšiřovat své znalosti a hledat inspiraci pro řešení problémů, které přináší praxe. Nalezne v ní souhrnně uspořádané rady pro budování a klasifikaci podnikového informačního systému, využití jeho podpory pro růst konkurenceschopnosti, výkonnosti a hodnoty podniku, pro řízení podnikových zdrojů, výroby, dodavatelských řetězců a vztahů se zákazníky. Jestliže čtenář v knize nenalezne plnou odpověď na svou konkrétní otázku, kniha mu alespoň poskytne základní informaci o problému a možnostech jeho řešení v současnosti a popř. i odkaz na zdroj podrobnějších informací.

Petr Fiala

► Zvláštnosti informačního zabezpečení průmyslových řídicích systémů

Elektrina, voda, komunikace, čištění odpadních vod – o zařízeních zajišťujících tyto a další služby se právem mluví jako o „kritické“ infrastruktuře. Skutečně na ní závisí zdraví, bezpečnost i „jen“ kvalita každodenního života mnoha lidí. Počítače řídící její chod musí být tudíž velmi pečlivě chráněny před neoprávněným užitím. Významnou roli při této ochraně hraje Národní institut pro standardy a techniku USA (NIST), který např. ukončil k 31. srpnu 2007 etapu veřejné diskuse o textu rozšiřujícím současný dokument *Special Publica-*

tion (SP) 800-53: Recommended Security Controls for Federal Information Systems (February 2005, December 8, 2005, Revision). Jde o SP obsahující požadavky a návodů ohledně ochrany průmyslových řídicích systémů spravovaných federálními institucemi USA nebo jejich kontrahenty. Rozšíření, zpracované společně odborníky NIST na informatiku (IT) a automatické řízení, se skládá ze dvou dodatků informujících o tom, jak bezpečnostní plány obvyklé v oboru IT přizpůsobit potřebám v oblasti automatického řízení technologických procesů.

Některé bezpečnostní postupy běžné v informatice jsou v průmyslu mnohdy nepoužitelné: např. uzamčení klávesnice po jisté době nečinnosti s nutností obnovit přístup do systému

novým vložení hesla. Vhodný náhradní postup je např. nekompromisně zamezit fyzický přístup neoprávněných osob do blízkosti terminálu. Jinak než v běžné IT je třeba nahlížet také na požadavky na přístup k řídicímu systému na dálku, ať už jde o prosté sledování dat, metody šifrování nebo možnosti testování, aktualizace a záplatování programů apod. Specifické strategie v oblasti informační bezpečnosti řídicích systémů vytváří NIST pro potřeby federálních institucí na základě legislativy USA (*Federal Information Security Management Act, 2002*). Pracovníci NIST nicméně očekávají, že jde o metody, o které bude mít zájem i komerční sféra. Uvedené dokumenty i další informace lze nalézt na <http://csrc.nist.gov/publications> [NIST TechBeat, 20. července 2007.] (sm)